

The background of the slide is a reproduction of the famous Japanese woodblock print 'The Great Wave off Kanagawa' by Katsushika Hokusai. It depicts a massive, curling blue wave with white foam, about to crash over a small boat. In the distance, the snow-capped Mount Fuji is visible under a pale sky. The text 'คุณค่าของงานศิลปะ' is overlaid in the center in a large blue font.

คุณค่าของงานศิลปะ

กาล-เทศะ

- กาล = เวลา ยุคสมัย อายุ
- เทศะ = สถานที่ ท้องถิ่น ดินแดน

กาลเทศะในงานศิลปกรรม

- ศิลปินได้แรงบันดาลใจจากยุคสมัยของตนมาสร้างงานศิลปะ
 - ใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่ในสังคมโดยตรง เช่น
 - เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นจริง
 - ประเพณี วัฒนธรรมความเป็นอยู่ (เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย อาหาร พืชพันธุ์ ของใช้ต่างๆ ฯลฯ)
- งานศิลปะจึงเป็น**หลักฐานและเป็นประโยชน์ในการศึกษาอดีต**
- เงื่อนไขของกาลเทศะยังมีผลต่องานศิลปะ

ประติมากรรมนูนต่ำแกะสลักหินทรายบนผนังระเบียงคตปราสาทบายน
เมืองเลียมเรียบ กัมพูชา แสดงวิถีชีวิต-วัฒนธรรมชาวเขมร(สมัยก่อนตั้งกรุงศรีฯ)

จิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร อ.เมือง น่าน แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต-วัฒนธรรมของ
ชาวน่านสมัยต้นรัตนโกสินทร์

จิตรกรรมของBruegel ชาวเฟลมมิชแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมประเพณีของชาว
เบลเยียมโบราณ

จิตรกรรมชื่อ “การยิงเป้าเมื่อ3พค.1808”ของฟรานซิส โกย่า จิตรกรสเปน
วาดขึ้นจากเหตุการณ์ที่ทหารฝรั่งเศสผู้รุกรานได้จับชาวบ้านสเปนไปยิงทั้ง
เป็นจำนวนมาก

จิตรกรรมสีน้ำแบบเหมือนจริงของสุรพล แสนคำ แสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่
ของคนไทยเชื้อสายจีนในชนบทภาคกลางที่กำลังจะหายไป

จิตรกรรมสีน้ำมันของเรอแนส์ จิตรกรฝรั่งเศสกลุ่มอิมเพรสชันนิสม์ แสดงให้เห็นถึง
วัฒนธรรมการแต่งกายและวิถีชีวิตที่หรูหราฟุ่มเฟือยของชนชั้นสูงในปารีส
สมัยหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป

จิตรกรรมหุ่นนิ่ง(Still life)คือภาพวาดวัตถุสิ่งของที่ศิลปินนำมาจัดวางเป็นแบบเพื่อวาดออกมาเป็นงานศิลปะ วัตถุเหล่านั้นส่วนมากเป็นสิ่งที่มียู่แล้วในท้องถิ่นของศิลปินเช่นดอกไม้ ผลไม้ เสื้อผ้าของใช้ ฯลฯ เพราะสมัยโบราณการคมนาคมยังไม่สะดวกเหมือนปัจจุบัน จิตรกรรมหุ่นนิ่งจึงเป็นสิ่งที่บอกถึงกาลเทศะได้ดี

จิตรกรรมหุ่นนิ่ง(Still life)แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมการกินของตะวันตกในอดีต
ได้แก่ประเภทของอาหารในท้องถิ่น ของใช้บนโต๊ะอาหาร และวิธีการกิน

จิตรกรรมหุ่นนิ่ง(Still life)แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมการกินแบบตะวันตกในปัจจุบัน
ซึ่งบอกถึงวิถีชีวิตที่เร่งรีบ กินง่ายๆ

จิตรกรรมหุ่นนิ่ง
แสดงให้เห็นถึง
วัฒนธรรมการกิน
แบบตะวันตกในปัจจุบัน

อองรี มาติส ศิลปินฝรั่งเศสกลุ่มโฟวิสม์ (Fauvism) มีแนวความคิดที่ก้าวหน้าเกินยุคสมัยของตนจึงถูกปฏิเสธจากผู้ดูงาน

Georg Grosz ศิลปินเยอรมันที่มีแนวความคิดเป็นสังคมนิยมและต่อต้านเผด็จการ ผลงานจิตรกรรมของเขาและศิลปินอื่นอีกหลายสิบคนถูกพรรคนาซียึดและเผาทำลายเพราะไม่ถูกกับกาลเทศะ

กาล-เทศะ หมายถึง ท้องถิ่น ภูมิประเทศ และภูมิอากาศ เป็นผลไปถึง

- วัสดุที่ใช้สร้างงานศิลปะ
- รูปแบบหรือลักษณะของตัวงานศิลปะ
- ความคงทน ความเหมาะสมต่อหน้าที่

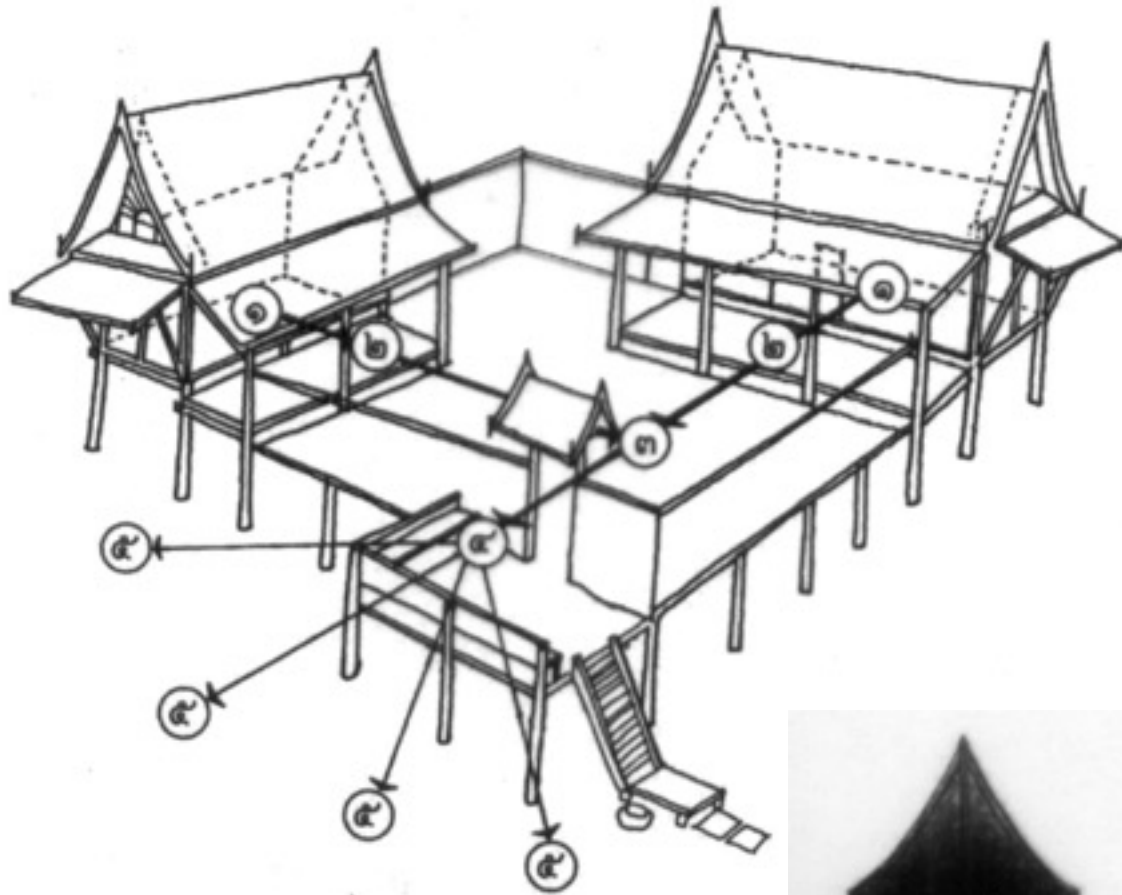

ศิลปวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับกาล-เทศะ เช่นเรือนไทยภาคกลางที่อ.บ้านแหลม เพชรบุรี
ซึ่งสร้างอยู่ในพื้นที่ลุ่ม พื้นดินชื้นแฉะ มีน้ำท่วมในบางครั้ง จึงจำเป็นต้อง
สร้างเป็นเรือนยกพื้นสูง ชายคายื่นออกไปมากเพื่อกันแดด-ฝนจึงต้องมีไม้ค้ำยันรับน้ำหนัก

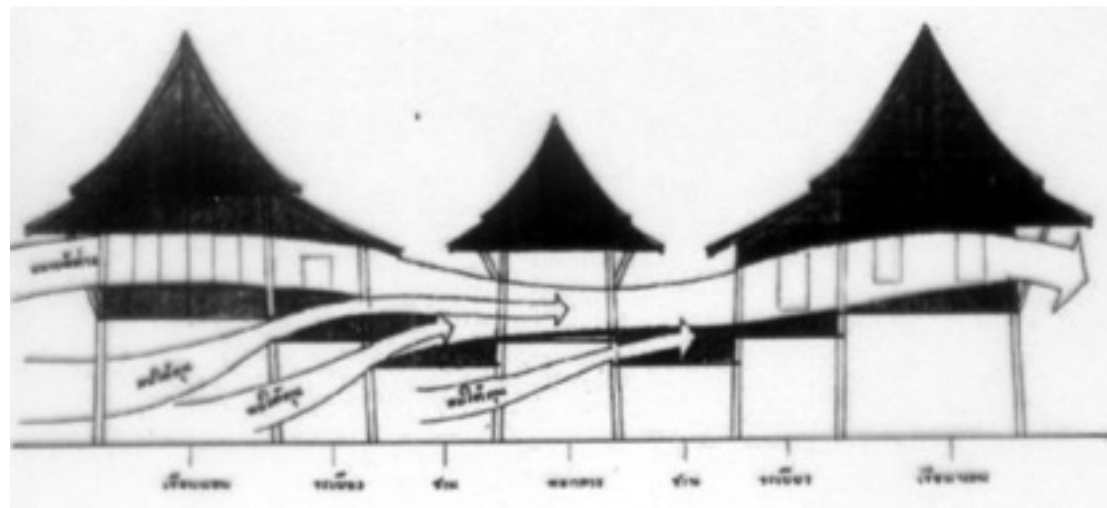

เช่นเดียวกับศาลาการเปรียญวัดใหญ่ เพชรบุรีที่ต้องมีคันทวยเป็นไม้ค้ำยัน เพียงแต่
คนไทยไม่นิยมแกะสลักบานเรือนให้สวยงามเท่ากับสิ่งก่อสร้างในวัด

- ปัญหาเกี่ยวกับทะเล (สถานที่ ท้องถิ่น)
- ผลของภูมิอากาศที่มีต่อศิลปกรรม

การถ่ายเทของ
อากาศ

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมเปลี่ยนไปตามกาลเทศะ เช่นคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองซึ่ง
ที่ดินมีราคาแพง จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรรค โอกาสในการเลือกย่อมมี
น้อย เช่นราคา ตำแหน่งของบ้านกับทิศทางลม แสงแดด ปัญหาเกี่ยวกับเสียง กลิ่น น้ำ
ท่วม การจราจร ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ฯลฯ รวมถึงคติความเชื่อ
เกี่ยวกับการสร้างบ้านที่คนไทยยึดถือกันมาตั้งแต่สมัยโบราณเช่นเรื่องทิศ จำนวน
ตัวเลข วันเวลา ต้นไม้ที่เป็นมงคล ฯลฯ ก็ไม่อาจจะยึดถืออย่างเคร่งครัดได้อีก ต้อง
ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

ถ้าเราเป็นคนทีเคร่งครัดเกี่ยวโซกลาง
ไสยศาสตร์ เราจะอาศัยอยู่ในอาคารชุด
ได้อย่างไรเพราะเหนือหัวเราขึ้นไป
เต็มไปด้วยสวม รongเทา กางเกงใน
สารพัดสิ่งปฏิกูล การปรับตัวจึงหมาย
ถึงการปรับชีวิตและทัศนคติให้เหมาะ
สมกับสภาพแวดล้อมด้วย

ประเพณีงานศพของล้านนานิยมสร้างปราสาทไม้ที่ตกแต่งอย่างสวยงามครอบเหนื่อ
 โลงศพอีกทีหนึ่งแล้วเผาไฟไปพร้อมกับศพ ด้วยความเชื่อว่าผู้ตายจะไปสถิตย์อยู่ใน
 วิมาน(ปราสาท)บนสวรรค์ซึ่งมาจากคติความเชื่อเรื่องเขาพระสุเมรุของชาวพุทธ
 คตินิยมนี้เริ่มไม่เหมาะสมกับกาลเทศะของสังคมในเมืองและเศรษฐกิจ

ถ้าเป็นศพของพระภิกษุสงฆ์
จะต้องสร้างปราสาทไวศพ
เป็นรูปนกหัสดีลิงค์
การตกแต่งปราสาทก็จะโอ้อ่า
อลังการตามฐานานุรูปของ
พระสงฆ์องค์นั้นๆ
ปราสาทแบบนี้จะไม่ใช้กับฆราวาส

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมเปลี่ยนไปตามกาลเทศะ
 ชายบนและล่าง-คู่พระธรรมที่ไต่คัมภีร์ทางศาสนา
 แต่เดิมคือตู้ใส่เสื้อผ้าของชนชั้นสูงสมัยโบราณที่มี
 การตกแต่งอย่างสวยงามด้วยการแกะสลักหรือวาด
 เป็นลายทอง เมื่อเจ้าของวายชนม์บุตรหลานก็นำไป
 ถวายวัดเพื่อเป็นกุศลไปถึงผู้ล่วงลับ
 ภาพกลางและขวา-ตู้ใส่เสื้อผ้าที่มีลักษณะ
 เรียบง่ายเหมาะกับบ้านและชีวิตปัจจุบัน

ที่ตำหนักและกาน้ำชาที่พันยุคสมัยไปแล้ว
ทำไมคนโบราณจึงสามารถสร้างสิ่งของเครื่องใช้ที่ประณีตงดงาม?

เครื่องปั้นดินเผาสังคโลกสมัยสุโขทัย
มีคุณค่าทางโบราณวัตถุที่หายาก
มีราคามากเกินกว่าจะนำมาใช้สอยในปัจจุบัน

เครื่องปั้นดินเผาแบบเบญจรงค์เป็นของใช้ที่นิยมกันใน
 หมู่ชนชั้นสูงสมัยอยุธยาตอนปลายต่อเนื่องมาถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยช่างไทย
 เป็นผู้ออกแบบลาย(นิยมลายเทพพนม)แล้วส่งไปผลิตที่เมืองจีน เป็นเครื่องเคลือบ
 เนื้อดินขาว ช่างเขียนจีนเป็นผู้เขียนลายจึงออกมาไม่เหมือนลายไทย
 ขวา-เป็นเบญจรงค์รุ่นใหม่ที่ผลิตในไทยโดยออกแบบให้เหมาะสมกับปัจจุบัน

การนำเสนอชุดอาหารจากอดีต-ปัจจุบัน

วิถีชีวิตและวัฒนธรรม
เปลี่ยนไปตามกาลเทศะ
คนโทหรือน้ำต้นใสน้ำดื่ม
เคยเป็นสิ่งที่ทุกบ้านใน
อดีตต้องมีไว้ใช้งานเพราะน้ำ
จากคนโทจะเย็นชื่นใจ
แต่ปัจจุบันอาจยังพอมิใช่กันอยู่
ตามวัดหรือในชนบทที่อยู่ห่างไกล
ซึ่งไม่มีไฟฟ้าใช้

สองภาพบนเป็นการจัดดอกไม้แบบไทย
 ส่วนภาพล่างขวาเป็นการจัดดอกไม้แบบญี่ปุ่น
 ถ้านักศึกษาจะต้องจัดดอกไม้ไว้ในห้องรับแขก
 ควรเลือกแบบไหนมาประยุกต์ใช้

ลองวิจารณ์เปรียบเทียบดูในแง่ของกาล-เทศะ

กาล-เทศะ

กระเป๋าผ้าใส่ขวดน้ำดื่มมีประโยชน์
ไม่ต้องถือให้รุงรัง สะพายมาเรียนมช.?

ความคิดริเริ่มดี
แต่ไม่น่ากิน

ความคิดริเริ่มดี
แต่คนไทยจะกล้าซื้อให้ลูกชายกิน?

ศิลปะภาพเปลือยเป็นวัฒนธรรมตะวันตกที่
ได้รับอิทธิพลมาจากกรีกสมัยโบราณ
ศิลปะหรืออนาจาร?

ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน
“วีナスแห่งเกาะมีโล”
อยู่ที่พิพิธภัณฑสถานลูฟว์ ปารีส ฝรั่งเศส
ศิลปะกรีกตอนปลายเป็นรูปวีナスที่
งามและมีชื่อเสียงมากของโลก

ภายในบ้านเรือนของชนชั้นสูงชาวโรมันที่เมืองปอมเปอีในสมัยโบราณ นิยมตกแต่งพื้นห้องด้วยกระเบื้อง โมเสกเป็นภาพหรือลวดลายต่างๆ และ วาดภาพประดับผนังห้องด้วยเทคนิคสีปูนเปียก (*Fresco*) ส่วนใหญ่เป็นภาพวาด ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับทางเพศ เป็นหลักฐานให้เห็นถึงความฟุ้งเฟ้อหมกมุ่นใน โลภีย์สุขของคนในจักรวรรดิ

โรมันตอนปลาย ก่อนที่จักรวรรดิจะล่มสลายด้วยน้ำมือของพวกอนารยะชน

น้ำพุในจัตุรัสแห่งหนึ่งของกรุงโรม
แกะสลักเป็นเทพแห่งมหาสมุทรตาม
คติความเชื่อของกรีก โบราณซึ่งยุโรป
ได้รับและสืบทอดศิลปวัฒนธรรมจาก
กรีก แม้ในขณะที่สร้างน้ำพุนี้สำนัก
จาทิกัน ในกรุงโรมกำลังเป็นศูนย์กลาง
ของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก

จิตรกรรม “กำเนิดวินัส” ผลงานของบอตติเชลลี จิตรกรอิตาลีเลียนสมัย
เรอเนซองส์ อยู่ที่พิพิธภัณฑ์ศิลปะอุฟฟิซี เมืองฟลอเรนซ์ อิตาลี วินัสเป็น
เทพีแห่งความงามตามคติเดิมของกรีกไม่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา แต่
ผู้วาดภาพนี้เป็นคริสเตียน

ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน “เดวิด” ผลงานของไมเคิลันเจโล(Michelangelo)
ศิลปินอิตาลีเลียนสมัยเรอเนซองส์ อยู่ในพิพิธภัณฑสถานเมืองฟลอเรนซ์ อิตาลี เดวิดเป็น
วีรบุรุษโบราณที่มีเรื่องเขียนไว้ในคัมภีร์เก่าของยิว ศาสนาคริสต์เกิดหลังหลายพันปี
แต่ยอมรับคัมภีร์เดิมของยิวด้วย

ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน “ฟอลีน โบนาปาร์ต” ฐานของจักรพรรดินโปเลียนแห่งฝรั่งเศส ผลงานของคาโนวา ศิลปินอิตาลีในกลุ่มนีโอคลาสสิก อยู่ในหอศิลปะบอร์เกเซ กรุงโรม อิตาลี

จิตรกรรมภาพเปลือยชื่อ “มายา”ของฟรานซิส โกย่า
จิตรกรสเปน ลัทธิเหมือนจริง

จิตรกรรมภาพเปลือยของ อองรี มาติส
ศิลปินฝรั่งเศสกลุ่มโฟวิสม์

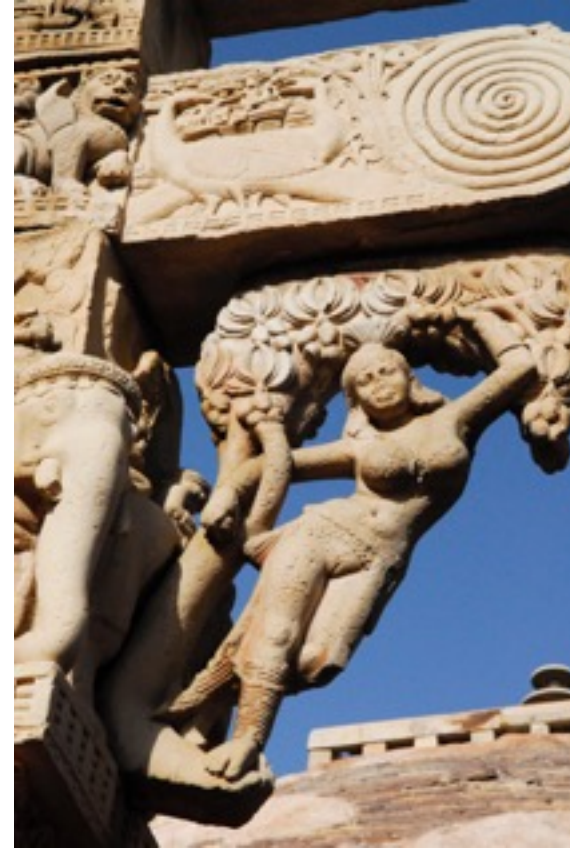
ภาพเปลือยบางภาพไม่ได้สื่ออารมณ์ความรู้สึกไป
ทางเพศ แต่กลับให้ความรู้สึกถึงความงามของสี

ศิลปะภาพเปลือยในแถบตะวันออก
ก็มีเช่นจิตรกรรมสีปูนเปียก(Fresco)
ในถ้ำอชันตา รัฐมหาราษฏร์ อินเดีย
เป็นศิลปะของศาสนาพุทธนิกาย
มหายาน -ทำไมจึงมีภาพเปลือยใน
ถ้ำที่เป็นวิหารของพุทธศาสนา?

จิตรกรรมสีปูนเปียก(Fresco) ในถ้ำบนเขาศรีคีรียะ ศรีลังกา
เป็นภาพเทพธิดากำลังนำดอกไม้ไปถวายพระพุทธเจ้า
-เราจะวาดภาพแบบนี้ที่วิหารวัดฝายหิน
ซึ่งเป็นวัดประจำมช.ดีหรือไม่?

สถูปที่เมืองสาญจิ อินเดีย
เป็นสถูปรุ่นแรกของพุทธศาสนา ที่ซุ้มประตูทางเข้า
มีประติมากรรมแกะสลักเป็นเรื่องและสัญลักษณ์ต่างๆ
ของพุทธศาสนา มีรูปเปลือยนางยักษ์ยืนด้านข้าง

ประติมากรรม “กามสูตร” ที่วิหารพระศิวะในหมู่วิหารคะชुरะโฮ รัฐมัธยประเทศ
อินเดีย
สร้างไว้ทำไม?

แม่ธรณีบีบมวยผม
จิตรกรรมไทยโบราณเทคนิค
สีฝุ่น พุทธประวัติตอนมารผจญ

จิตรกรรมไทย โบราณเทคนิคสีฝุ่นเรื่องสุวรรณสังข์ วิหาร
ลายคำ วัดพระสิงห์ฯ ชม.

จิตรกรรมวัดตรีทศเทพ กทม.
ผลงานจักรพันธ์ โปษยกฤต
ศิลปินหรืออาจารย์?